

Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій

Тема 13

План

Особливості етики в міжнародному бізнесі

Основні етичні концепції в міжнародному менеджменті

Соціальна відповідальність та екологічна діяльність міжнародних корпорацій

Поняття етики бізнесу

- **Етика бізнесу** – це ділова чесність, відкритість, надійність та ефективність при дотриманні законів, правил та традицій.
- Етика міжнародного бізнесу склалася на початку 1980-х років у ході становлення світового ринку та глобалізації економіки.
- Слід розрізняти етику всередині організації та етику взаємовідносин організації з навколишнім середовищем.

Етика відносин зі споживачами:

- безпечність товарів (послуг, робіт);
- надання інформації про товари і технологію їх виготовлення;
- право вибору покупцем товарів (послуг, робіт);
- урахування вимог споживачів;
- спонсорування освітніх програм безпечного використання продукції;
- підвищення споживчої цінності продуктів;
- зменшення забрудненості продуктів

Етика відносин зі співробітниками:

- відсутність будь-якої дискримінації у сфері зайнятості;
- особливий статус працівників з обмеженою дієздатністю;
- охорона здоров'я і техніка безпеки;
- навчання і розвиток персоналу;
- обговорення кар'єри;
- «Дитячий день» для працюючих батьків;
- програми оздоровлення і стрес-менеджменту

Етика довкілля:

- контроль забруднення;
- захист середовища;
- збереження природних ресурсів;
- утилізація (переробка) відходів

Екологічна етика:

- уникнення несприятливого впливу фірми на природне середовище;
- дотримання екологічних стандартів;
- участь у поліпшенні екології

Етика відносин з партнерами:

- дотримання зобов'язань;
- недопущення маніпулювання інвестиціями;
- урахування інтересів партнерів під час розподілу прибутку

Етика взаємовідносин з конкурентами:

- запобігання таємних угод на ринках;
- використання соціально прийнятних пріоритетів і критеріїв для оцінки конкурентних стратегій;
- вихід із сумнівних ринків під час виникнення значних етичних проблем

Етика відносин із суспільством:

- збереження і розширення зайнятості;
- соціальна відповідальність;
- урахування місцевих традицій, звичаїв;
- дарування коштів, продуктів, послуг, робочого часу працівникам;
- спонсорування проектів соціального добробуту;
- підтримка освіти і мистецтва;
- підтримка громадських рекреаційних програм;
- участь у громадських роботах, проектах.

Етика відносин з державою:

- дотримання законодавства;
- добросовісна звітність;
- виконання державних замовлень у визначені строки;
- уникнення хабарництва у взаємовідносинах з державними службовцями

Міжнародна етика:

- вироблення етичних стандартів, прийнятих у всьому світі;
- урахування національної культури;
- залучення місцевого персоналу;
- підтримання країн, що розвиваються, шляхом розвитку фірм з міжнародними конкурентними стратегіями;
- дотримання відповідальності між країнами в умовах вимушеного закриття підприємств

Сучасні напрямки етики міжнародного бізнесу

- 1. Справедливість, яка розуміється як рівність можливостей і відтворення кожному за заслугами, «помислами та справами його»
- 2. Благодійність – (філантропія) – «створення добра» та соціально-економічний результат, що приноситься цим
- 3. Особиста автономія, тобто дотримання прав споживачів, партнерів і навіть конкурентів

Принципи (концепції) ділової етики

- 1. Принцип справедливості.
 - Він проголошує порядність та чесність у справах. Усі винагороди у вигляді прибутку та удачі мають бути заслуженими, досягнутими працею та талантом. Невдачі теж мають бути наслідком власних помилок, а не підступів ворогів та конкурентів.
 - Успішні бізнесмени мають займатися благодійністю. Підтримуючи обділених долею, вони сприяють встановленню миру та стійкості у суспільстві.
-

Принципи (концепції) ділової етики

- 2. Принцип права.
 - Цей принцип передбачає юридичну адекватність дій та відповідальності. Будь-які правові претензії мають бути обґрунтовані, повністю відповідати законодавству та юридичним процедурам конкретної країни.
 - Кожному учаснику ділового світу має бути забезпечено єдність прав та обов'язків. Перекіс у цьому будь-який бік неприпустимий.
 - Загальнолюдські та ділові права кожного громадянина є непорушними.
 - Право на роботу, на власність, на підприємництво та отримання доходу виходять за межі національних кордонів. Вони загальносвітові.
-

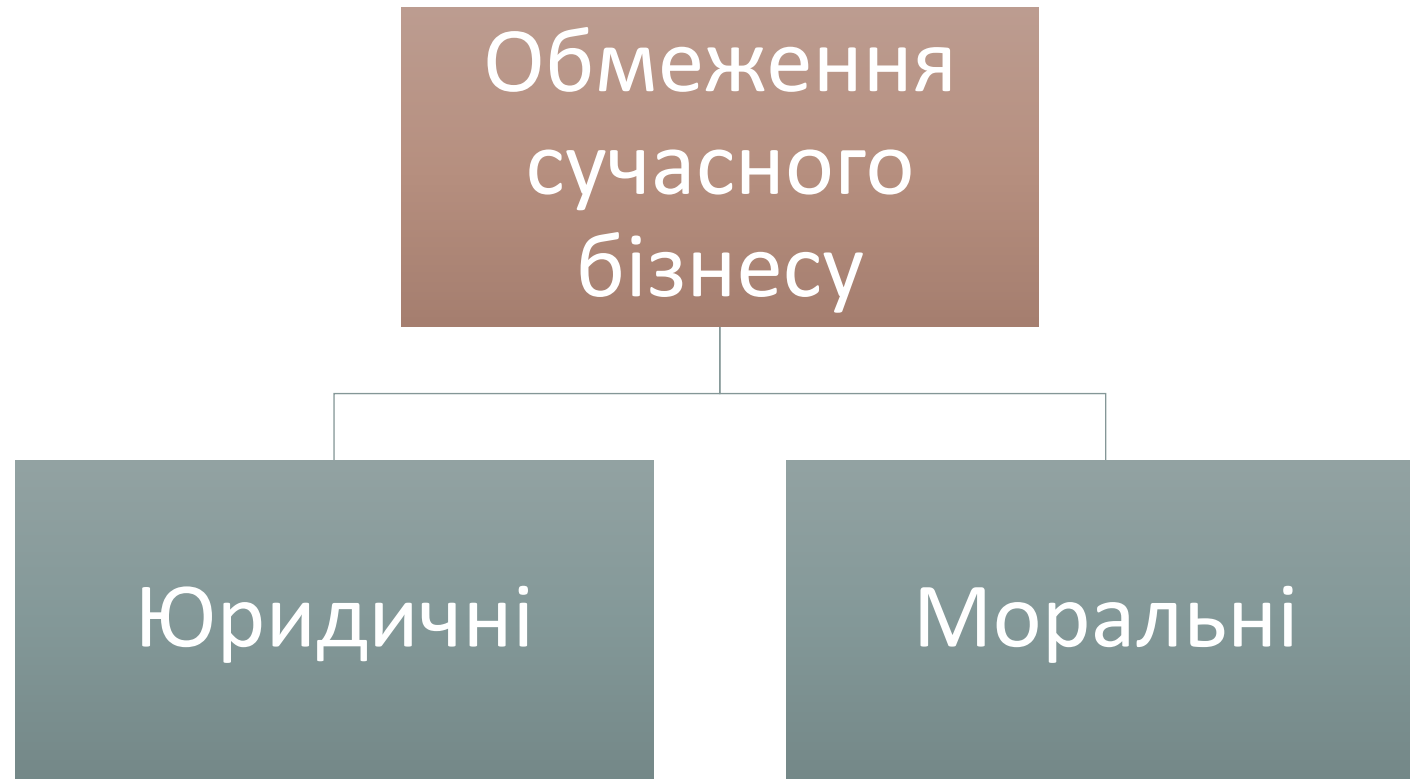
Принципи (концепції) ділової етики

- 3. Принцип утилітаризму.
 - Утилітаризм, чи практицизм, встановлює співвідношення витрат і доходів. Це співвідношення має бути таким, щоб робота приносила прибуток. Підвищення прибутку нечесним шляхом неприпустимо. Так само як і неприйнятне зниження витрат негідними способами
-

- Етика є моральною категорією, яка охоплює різноманітні форми діяльності фірми і не може бути викладена за допомогою певного переліку правил поведінки і спілкування. Своєї остаточної форми вона набуває у діловому етикеті, який в цілому можна охарактеризувати як основу кодексу поведінки, прийнятого у бізнес-середовищі.

Обмеження бізнесу

Юридичні обмеження

Охорона праці та техніка безпеки

Пожежна та санітарна безпека

Охорона довкілля

Дотримання правил конкуренції, зокрема антимонопольного законодавства

Недопущення дискримінації персоналу за національністю, духовністю, статтю, віку та ін.

Моральні обмеження бізнесу

Чесність перед
споживачами
та партнерами

Етика ділових
відносин

Правдивість
реклами

Етична поведінка працівників

- 1. Бережливе ставлення до майна підприємства.
- 2. Консенсус різних інтересів.
- 3. Етика зовнішніх ділових зв'язків, у тому числі у роботі з державними установами.
- 4. Етика у відносинах зі споживачами, партнерами та конкурентами.
- 5. Етика вибору делікатних ситуаціях. Наприклад, зберегти в таємниці із патріотизму до компанії або розкрити факти порушень.

Правила міжнародного бізнес-етикету

1. Правила привітання, звернення, подання.
2. Правила ділових контактів: зустрічей, прийомів, переговорів, ділового листування та ін.
3. Ділова субординація.
4. Рекомендації щодо зовнішнього вигляду співробітників та іміджу менеджерів.
5. Етичні норми матеріальних відносин: правила обміну подарунками та сувенірами; проблеми чайових та інших винагород тощо.

- Різні національні традиції, відмінності у вихованні, культурі зумовлюють і певну специфіку суто ділового етикету. Вчинки та дії, пов'язані з незнанням особливостей національного бізнес-етикету, можуть негативно вплинути на результат ділової взаємодії.

- В Англії прошарок бізнесменів незначний і поповнюється переважно з сімей, які займаються підприємницькою діяльністю протягом кількох десятиліть. Бізнесмени-англійці є одними із найкваліфікованіших у діловому світі, а фінансовому та сировинному секторам британського бізнесу практично немає рівних. Налагодженню економічних зв'язків з англійцями сприяє спільне відвідування видовищних заходів (тенісних турнірів, кінних змагань). Але слід мати на увазі, що в Англії говорити про справи після роботи не прийнято. Важливо також не забувати про знаки уваги тим, з ким ви раніше зустрічалися або вели переговори. Листівка до свята або з приводу дня народження підніме авторитет партнера.

- Для французьких бізнесменів характерними є уважність та обережність у прийнятті рішень. У бізнесі вони віддають перевагу знайомствам і зв'язкам. Тому, бажаючи налагодити ділове співробітництво з французами, слід мати рекомендаційні листи. У Франції, прийнято обговорювати справи за обідом чи вечерею. Інколи вас можуть перервати, щоб зробити критичне зауваження чи навести контраргумент. Це не слід сприймати як прояв неповаги - така у них специфіка ведення переговорів.

- Німецькі бізнесмени акуратні, пунктуальні та ощадливі. Якщо наші підприємці часто привозять з собою подарунки, то чекати на відповідні дії з боку німецької сторони не варто, оскільки це у них не прийнято. Німці мають звичку розписувати як ділове, так і приватне життя по годинно. Тому бажано пересвідчитись, що партнер занотував день і час наступної зустрічі. Незважаючи на наявність в офісі сторонніх осіб, вони ховають до шафи або сейфа конторське приладдя. Не слід сприймати це як недовіру - це звичайна німецька ощадливість.

- Діловий етикет японських бізнесменів суттєво відрізняється від західних норм. Знайомство з представниками японського бізнесу обов'язково починається з обміну візитними картками. Якщо у відповідь на вручену візитку японець нічого не одержить, він може сприйняти це як неповагу. Традиції ділових людей в Японії передбачають уважне ставлення до слів і позиції партнера, недопустимість зауважень чи реплік під час промови співрозмовника. Представник японської сторони може кивати головою під час бесіди, але це не означає його підтримку, а тільки те, що він зрозумів партнера. До суто національної специфіки бізнес-етикету належить також те, що часто японці проводять ділові зустрічі у вечірні години в приватних клубах, барах, нічних клубах і навіть будинках гейш

- **Соціальна відповідальність** – це обов'язок компанії та її керівників здійснювати діяльність, яка збільшує добробут суспільства, доходи компанії та її персоналу.
- Великі американські корпорації Eastern Airlines, Manville, AN Robins, Техасо одного разу оголосили себе банкрутами. З юридичної погляду їхні дії були цілком законними. А фактично це було зроблено, щоб уникнути виконання фінансових зобов'язань перед постачальниками, профспілками та партнерами, і цим вирішити свої проблеми за рахунок інших.

- Як напрямок менеджменту, соціальна відповідальність корпорацій з'явилася в 1950-х роках в США. Практика компаній, що може бути позначена як соціально відповідальна, приймала різноманітні форми: пожертвування на благодійність, послуги спільноті, покращення добробуту найманих працівників та популяризація релігійної поведінки. Ранніми ініціаторами цього були топ-менеджери та бізнес-лідери великих нафтових та енергетичних компаній, телекомунікаційних корпорацій та автомобільні виробники

Соціальна відповідальність менеджменту корпорацій перед суспільством реалізується і в співробітництві з місцевим населенням у таких формах як:

- а) участь місцевого капіталу в розвитку дочірніх підприємств та в їх прибутках;
- б) створення робочих місць;
- в) передача новітньої технології;
- г) вирішення екологічних проблем;
- д) різноманітна благодійна діяльність та ін.

Результати соціальної діяльності міжнародних корпорацій можна віжстежити за чотирма критеріями:

- економічному,
- юридичному,
- етичному,
- прийнятому на себе.

Економічна відповідальність

- Будь-яка корпорація прагне виробництва певних товарів та послуг з метою отримання максимального прибутку. Однак вважати, що економічний успіх є єдиним обов'язком компанії перед суспільством було б неправильно. Прибуток є важливим показником успіху компанії. Але прибуток має бути чесним, тобто досягнутим з дотриманням моральних норм.

Юридична відповідальність

- Вся діяльність будь-якої компанії регулюється законами, правилами, нормативами та обмеженнями. Під юридичною відповідальністю розуміється необхідність підприємства слідувати встановленим суспільством правилам, досягнення економічних цілей у межах закону. Закони можуть видаватися як центральною, так і місцевою владою. Компанії, які свідомо чи несвідомо порушують закон, можуть зазнати судового переслідування. До порушення закону можна віднести постачання дефективного товару, виставлення рахунків за невиконання роботи, підробки у звітності та інші форми шахрайства.

Етична відповідальність

- Це означає суспільно корисні дії, які передбачені законом, або відповідають прямим економічним інтересам підприємства. Щоб поведінка компанії вважалася етичною, її менеджери повинні діяти за принципами рівності, чесності, неупередженості, дотримуватися прав співробітників та споживачів.
- Наприклад, американська комп'ютерна компанія, Web Industries приймає працювати колишніх в'язнів. Керівництво компанії прагне дати людям шанс повернутися до нормального життя у суспільстві.
- Неетичними вважаються дії, якщо компанія або її окремі співробітники отримують вигоди за рахунок суспільства

Прийнята на себе відповідальність

- Це ініціативне бажання компанії зробити свій внесок у розвиток суспільства шляхом добровільної участі у вирішенні соціальних проблем. До таких дій компанію не зобов'язують ні закони, ні економічні мотиви, ні етика. Це зазвичай дії філантропічного характеру, яких ніхто не вимагає і які не приносять компанії відчутної вигоди.
- Американська компанія Pittsburgh Brewing організувала харчування чужих собі людей – колишніх працівників сталеливарних заводів під час масових звільнень.
- Прийнята відповідальність стоїть у рейтингу на першому місці. Це найвищий рівень соціальної відповідальності компанії, оскільки вона реалізується виключно за власною ініціативою

Корпоративна соціальна відповідальність: кейси

- Українська ІТ-компанія Eleks вже 30 років розробляє комплексні програми у галузях фінансів, страхування, логістики тощо для України та світу. Її послугами користуються у США, Японії, країнах Європи та Близького Сходу. З 2015 року Eleks активно розвиває напрям корпоративної соціальної відповідальності: від друку 3D-моделей для незрячих та благодійних спортивних заходів до освітніх проєктів та облаштування громадського простору.
- <https://www.youtube.com/watch?v=jr6udm0a3OE>

Корпоративна соціальна відповідальність: кейси

- SoftServe — одна з перших IT-компаній в Україні, яка звернула увагу свою та оточення на соціальні питання: технологічну освіту в школах, допомогу медикам тощо. Компанія активно просуває ідею корпоративної соціальної відповідальності на бізнесовій арені, створила окремий благодійний фонд та краудсорсингову платформу для допомоги громадським ініціативам, державним проєктам і своїм працівникам.
- <https://www.youtube.com/watch?v=u5x4IBRdCIM>

Можливості неформальної освіти

- **Бізнес-етика, культура та психологія в експорті**
- <https://www.youtube.com/watch?v=Ox0zYRHsWF8>
- <https://www.youtube.com/watch?v=RmqFoOCPk7o>

- **Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу**
- https://www.youtube.com/watch?v=PeboHadj_9w&list=PL9kCfX_E-yA2eBIYzNA3wN2AsTrbyJwNP&index=1

The background features a soft, abstract watercolor wash in shades of light orange, peach, and pale yellow. A thin, dark brown line curves across the top of the image. The text is centered in a clean, black, sans-serif font.

Дякую за увагу!